

# De Midwinterhoorn

door

C. E. Pothast-Gimberg

**M**ET vereende krachten sleepten Vader en de jongens, Govert en Hendrik-Jan, het Kerstblok de keuken van 't Klein-Wassinck binnen.

Nog een flinke ruk en daar lag het naast de haardplaat, waarop het vuur lustig brandde.

„Morgen, kerstavond!” dacht Govert verheugd en hij keek even naar Moeders beslagpot, waarin het beslag al luchtig stond te rijzen.

„Wafels en gepofte appels, hè Moeder?” vroeg Hendrik-Jan. Moeder lachte eens, maar Dika, de melkmeid zei: „Bie ons thuus yrogger, was kerst-oavond aaltied dikké vretoavond; dan oaten wie net zo vólle, as wie moar konden.”

„Hè, vertel nog eens wat?” vleiden de jongens.

„Ries met krinten kwam d'r ok op toafel.”

„Net als bij ons,” juichte Hendrik-Jan en hij danste om Moeder heen, die juist een grote pan met melk aan de ketting boven het vuur hing.

„Allemaal vast voor morgen, hè Moeder?”

„En wat nog meer, Dika?” drong Govert aan.

„Meer wèt 'k neet. Loat oe Voader moar wat vertellen van 't Mudde-winterbloazen.”

„Ja Vader, toe!”

De jongens trokken hem al mee naar de witgekalkte muur, waar de oude, lange hoorn van elzenhout een ereplaatsje had.

Vader nam hem voorzichtig in de handen,

„'t Is een echte Midwinterhoorn,” zei hij. „Ik herinner me nog heel goed, dat mijn Grootvader hem met ontzaglijk veel geduld van een lange elzentak maakte. Die kon er heel goed op blazen. Hij haalde er zelfs een wijsje uit.

„Muddewinterbloazen”, noemden ze dat. Midwinter is eigenlijk de eerste Kerstdag en 't Mudde-winterbloazen gebeurde meestal een paar dagen voor kerstmis, 't Liefst boven de put, dan klonk het beter.

En soms, bij mooi vriesweer, als de lucht zo ijl was, dan kon 't wel eens gebeuren, dat er antwoord kwam van andere boerderijen. Tegenwoordig hoor je het haast niet meer.”

„'t Was ook nog lang niet gemakkelijk,” viel Moeder hem in de rede.

„Je moest een flinke blaas over je hebben.”

„Kunt U het, Vader?” vroegen de jongens met verlangende ogen.

„Ja, zo'n beetje,” antwoordde Vader en zette voorzichtig de hoorn aan de mond. De kop van het bijna anderhalve meter lange instrument rustte op de grond.

Vader haalde eens diep adem en begon te blazen. Hij zette zijn pet erbij af. Er gebeurde eerst niets. Pas toen de aderen op zijn voorhoofd opzwellen vloede er een lage, donkere toon door de ruime keuken.

„Nee, jongens, hier in huis is 't niks gedaan; een Midwinterhoorn moet buiten klinken, als het donkert.”

De kinderen stonden al aan de deur. Govert met de kostbare hoorn heel voorzichtig in de armen.

„Vooruit dan maar,” zei Vader goedig en schoot weer in zijn klompen. De jongens liepen al naar de oude put achter het huis.

Behoedzaam legde Govert het uiteinde van de hoorn op de rand en met een steelse blik naar Vader, zette hij de lippen aan het mondstuk.

Hij begon te blazen. Zijn hoofd werd vuurrood. Hij had het gevoel, dat zijn wangen zouden barsten. De tranen sprongen hem in de ogen, maar . . geen geluid.

„Zo moet het toch,” zei Vader. „Je moet blazen, tot het lijkt, of je hoofd ervan zal springen.”

Hendrik-Jan stond van ongeduld te trappelen.

„Nou ikke, nou ikke!” riep hij telkens, maar juist toen Vader hem de hoorn wou geven, klonk er een trage, langgerekte toon door de schemerige avond. Verrast liet Govert het mondstuk even los, om het meteen opnieuw te proberen. Maar hoe hij ook blies, na die ene toon kwam er geen enkele meer. Hendrik-Jan probeerde het ook. Paarsrood werden zijn wangen, maar hij kon het helemaal niet. Mismoedig legde hij de hoorn neer.

„Nou U nog eens, Vader!”

Govert kon er maar niet genoeg van krijgen.

Maar Vader had geen tijd meer: uit de stal klonk het dringend geloei van de koeien, die naar hun avondvoer verlangden en Dika rammelde al met de melkbussen.

Met lome voeten ging Govert naar binnen en terwijl Vader het familiestuk weer op zijn plaats hing, vroeg hij: „Doet U het dan morgen nog eens, in de kerstnacht?”

Vader wachtte even, voor hij ernstig antwoordde: „Ik weet niet, of ik dat kan: dit is een heel bijzondere hoorn en alleen hij, die een zuiver geweten heeft, kan er in de kerstnacht geluid uit krijgen. Dat zei Grootvader immers altijd, hè Moeder?”

Maar Moeder gaf niet dadelijk antwoord; ze keek door het raam, en toen Vader en de jongens naderbij kwamen, schrokken ze even terug: de wei achter het huis stond helemaal blank.

„De beek loopt over! De beek loopt over! Fijn, morgen op het vlotje naar school!” riep Hendrik-Jan en sprong van de ene voet op de andere.

„Ik Had nog niet eens gezien, dat het al zo erg was,” zei Vader bezorgd.

„Dat moet vanmiddag begonnen zijn. Gelukkig lopen wij niet zo gauw gevaar. De boerderij ligt hoog genoeg, als de dijk het tenminste houden kan.”

Moeder zuchtte alleen maar. „Wat een scha. Onze mooie winterrogge. Maar kom, jullie moet naar bed. Eerst nog ieder een pannekoek en dan naar boven.”

Werktuigelijk at Govert zijn pannekoek. Zijn gedachten dwaalden telkens af naar de Midwinterhoorn.

„Ik wil het leren,” zei hij koppig in zichzelf. „Ik kan het vast wel en dan ook een wijsje net als Vaders Grootvader!”

De volgende morgen zagen de jongens door het raam, dat het klotsende water al vlak achter het tuinhek stond.

Vader en Moeder zwegen bezorgd.

Eindelijk verbrak Vader de stilte: „Vrouw, ik breng de kinderen op het vlot naar school en zal dan meteen wat brood en meel meenemen uit het



rondom zover ze zien konden, strekte zich troosteloos het water uit.

dorp. We konden wel eens ingesloten worden vandaag."

„Ja," knikte Moeder verre van gerust, maar de jongens juichten: „En dan haalt U ons vanmiddag weer, hè Vader?" „En dan is het Kerstvacantie en vanavond, fijn kerstavond!"

„Wij houden toch ook dikke-vretoavond?" riep Hendrik-Jan nog.

„Kerstavond," dacht Goof en toen ineens weer: „de Midwinterhoorn. Vanavond vragen, of hij nog eens mocht oefenen."

Maar meteen trok Hendrik-Jan hem al mee en uitgelaten kloten ze even later rond op het vlot, dat Vader achter uit de schuur had gehaald.

Vader begon met een lange bonestaak te bomen.

Toen ze een klein eindje van huis weggevaren waren, werden de jongens toch ook even stil, want rondom hen, zover ze zien konden, strekte zich troosteloos het water uit. Het golfde en rimpelde gestadig met schuimende koppen, die vuil zagen van strootjes en stukken hout.

Bomen en struiken staken halverwege uit het water omhoog, hier en daar een hek, eenzaam en gehavend . . .

En het weer veranderde onheilspellend. Grote, grijze wolken joegen langs de hemel en opeens striemde een felle hagelbui kletterend op hen neer. Kleumend stonden de jongens naast elkaar, maar ze stoven op, toen Vader plotseling zei: „Ik doe het niet langer. 't Wordt te bar. Wie weet, wat we straks voor noodweer krijgen."

Moeizaam boemde hij het vlot weer op huis aan.

„Hè, waarom nou?" riep Hendrik-Jan en Govert voegde er boos aan toe:

„'t Ging juist zo fijn! En meester zou nog wel voorlezen, de laatste dag voor de kerstvacantie.”

En Hendrik-Jan mopperde verder: „Misschien mochten we ook nog even zien, hoe de kerk versierd wordt voor kerstmis. Maar mis, hoor!” Hij stampvoette.

„Ik wil toch naar school!” Maar hij hield meteen zijn mond, toen Vader even de boom inhaalde en hem waarschuwend aanzag.

Moeder kwam al toehollen.

„Gelukkig, dat jullie thuiskomt!” riep ze al van verre. „Ik had rust noch duur.”

Ze hielp Vader mee het vlot vastleggen aan één van de populieren rondom het huis, die nu al met de voet in het water stond.

Hendrik-Jans boze bui was weer voorbij; hij trok dapper mee, maar Govert slenterde meteen naar huis. Hij keek nog eens over de wijde water-vlakte naar de torenspits in de verte. Daar lag de school naast de kerk. En zo'n laatste dag was juist zo leuk, en dan van middag op het vlot terug naar huis, natuurlijk met de brandende stallantaarn en dan zag je in de verte al zo fijn de verlichte ramen van de keuken.

„Och!” kribbig trok hij zijn schouders op en joeg even achter een kip aan, die bedachtzaam in de modder rondscharrelde.

Hij wachtte niet eens, tot Vader en Moeder binnenkwamen, maar liep de keuken door, liet de deur achter zich openstaan, zodat een windvlaag het vuur grillig opblies . . .

Hij deed, of hij de hoge stapel wafels niet zag, die Dika met een dikke laag poeiersuiker bestrooide. Hij zei zelfs niet eens goeiendag, maar liep de trap op naar zijn kamertje.

Daar bleef hij voor het dakraam staan kijken, de handen in de zakken.

„Hè, 't leek wel, of de grijze, kolkende watermassa weer dichterbij gekomen was.

Even schrok hij hevig, want voorbij hun erf dobberde een leeg hondehok . .

De dijk zou toch niet . . ?

Maar meteen zette hij die gedachte al van zich af.

Wat een mooi doelwit voor Vaders buks!

Die hing boven de oude secretaire in de opkamer. Daar durfden de jongens haast niet eens naar te wijzen.

„Dat 's geen kinderspeelgoed!” zei Vader altijd. Maar als hij nou eens schieten mocht, dat zou reuze zijn. De buks was geladen . . . Hij was al onderweg op zijn kousevoeten.

Gelukkig, er was niemand in de keuken . .

Ongezien kwam hij met het wapen de deur uit. Vlug sloop hij langs het water tot achter de schuur, maar het hondehok dreef al veel te ver weg. Dan maar op dat hek mikken. Het wapen lag al aan zijn schouder . . een gedempt schot . . Maar wat viel daar op een meter of tien voor hem in het water?

„Dat was . . .” ontzet stamelde Govert het uit, „een vogel . . en „o!” bijna had hij geschreeuwd, want het arme dier sloeg nog met een vleugel, een witte vleugel, net zoals zijn eigen duiven hadden . . .

Maar dat kon toch niet, dat had hij niet bedoeld. Hij voelde een zoute druppel langs zijn mondhoek rollen.

Met starende ogen zag hij de vogel langzaam wegdrijven, toen, met het

hoofd naar de grond, de buks angstig van zich afhoudend, rende hij naar huis. Met bevende vingers hing hij het wapen aan de spijker, toen zuchtte hij eens heel diep en dronk een kom water, want zijn mond voelde akelig droog. Boven zich hoorde hij Moeder op de appelzolder. De anderen waren zeker in de stal. Hij hield het niet langer uit alleen . .

„Wat zee'j wit ?” zei Dika, toen hij de stal binnenkwam. „Wat heb ie ?”

„Niks,” antwoordde hij nors en boog zich over de hakselmachine.

„Hè-j' ook heuren scheten ?”

Maar toen antwoordde Vader gelukkig: „Dat zullen wel jagers geweest zijn: er zijn zoveel wilde eenden.”

Govert begon haksel te snijden voor het vee. Anders vond hij het altijd fijn in de stal zo om deze tijd in het schemerdonker.

Vader zette ook nu weer de halve schuurdeur open, zodat er een karig namiddaglicht naar binnen viel. In de vage schemering zag hij de koeien, die rustig lagen te herkauwen.

„Boe,” neurde er een, langzaam en tevreden.

Cora, het paard, ritselde in de voerbak en de poes streek kopjes gevend langs zijn benen. Maar dat kon hij nu niet verdragen. Hij duwde het dier weg en draaide vlugger aan de hakselmachine . . .

Hendrik-Jan gooide intussen grote pruiken hooi voor het vee.

— Toen ze weer in de keuken kwamen, stond Moeder angstig bij het raam. Vader keek meteen naar buiten en schudde een paarmaal het hoofd en Govert greep zich met beide handen aan de vensterbank vast, want het water kabbelde niet meer een heel eind buiten het erf van de boerderij, maar het spoelde wild, met vuil-witte schuimranden, om de bessenstruiken vlak bij het huis. Een woeste wind gierde door de bomen en zweepte het water in scherpe rimpels voor zich uit.

„We lopen zo gauw geen gevaar,” zei Vader nog eens. „Zo lang ik me kan herinneren, is het nooit verder gekomen dan de keukendrempel.”

Maar toch ging hij met Dika het vee losmaken en joeg hij de kippen naar de hooizolder.

Toen trok hij zijn oude baggerlaarzen aan en waadde naar het vlot.

De jongens staarden hem na met angstige ogen: als hij nou toch maar niet struikelde.

„Moeder!” riep Govert ineens, want met stille gezichten zagen ze, dat Vader al tot over de knieën door het water ging.

Ze schoven om de tafel. Niemand dacht meer aan het kerstmaal, toen Moeder het ijzeren kistje met geld en papieren uit het oude bureau nam en voor zich op de tafel zette.

Een schaal rijstebrij stond te warmen in de hete as. Dika pofte nog wel een paar appels, maar alleen Hendrik-Jan at ervan.

Vader sloot de luiken; buiten was het onheilspellend donker geworden. De wind rukte aan de bouten zodat de vensters klapperden.

Een ogenblik bleef Vader in de deurpost staan.

„Heur!” zei Dika ineens „De karkklokke!”

Ze luisterden met ingehouden adem. En ja, als de storm een ogenblik voorbij het huis wegraasde, kwamen er flarden van klokgelui over het water aanbeieren.

„Kerstavond,” fluisterde Moeder. Maar Vaders voorhoofd trok in diepe rimpels.

„De alarmklok,” zei hij alleen.

„De dijk!” riepen de jongens en meteen zagen ze langs Vader, door de deuropening, dat het water steeds dichterbij kwam.

„Het vee!” schreide Dika.

„Jullie naar Goverts kamer!” commandeerde Vader met een bleek gezicht. Met knikkende knieën stormden de jongens Moeder achterna de trap op. Vader en Dika bleven in de stal, waar het vee rusteloos met de kop langs de palen schuurde.

Cora sloeg angstig met de achterbenen tegen het schot. De jonge stier, die nog vast zat, snoof onrustig.

Langs een plank hesen ze de beide varkens op de hooizolder.

Toen bracht Vader een van de twee stallantaarns naar boven.

„Hier mee zwaaien!” riep hij en legde een ogenblik zijn hand op Moeders arm.

„Ze zullen het niet zien,” huilde Hendrik-Jan voor het kleine raampje.

Hij rukte het open en zwaaide het licht buiten heen en weer.

Maar meteen blies de wind het uit.

„Kalm blijven!” riep Vader nog eens naar boven. „Ze komen ons natuurlijk halen.”

Maar met bezorgde ogen zag hij, hoe een puts water over de drempel de keuken binnenspoelde. In de stal kermde het vee.

„Een boot!” gilde Govert en met de handen aan de mond schreeuwde hij door de duisternis: „Help! Help! Hierheen!”

Maar de wind verspreidde zijn kreten.

„Als ze ons nu maar horen!” fluisterde Moeder radeloos en Vader riep: „Komen ze? We kunnen het vee niet langer baas!” Hij verzweeg, dat hij al tot over de enkels in het water stond.

„Hadden we maar een toeter,” schreide Hendrik-Jan.

„Een toeter? De Midwinterhoorn!” vloog het door Goverts hoofd.

Hij rende naar beneden. Haast had hij gegild, toen hij de keukenvloer overstroomd zag van vuil geel water.

Zijn angst duurde maar een seconde, hij plaste naar de hoorn en rukte hem van de muur. Even stond hij besluiteloos.

Naar boven er mee, of naar de put?

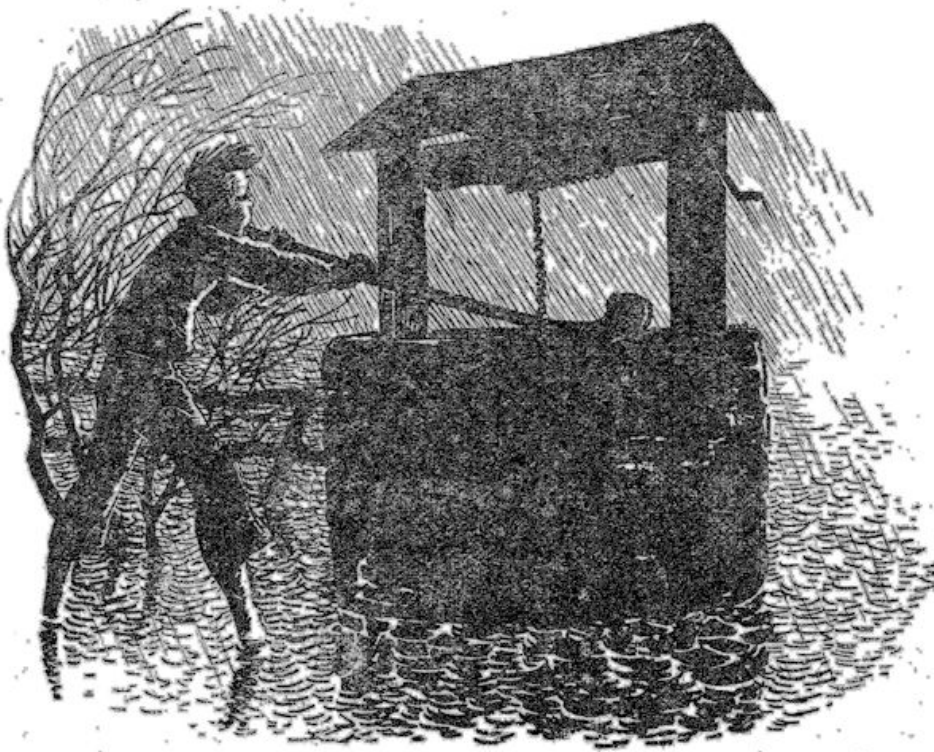
Naar de put wist hij ineens heel zeker, want: „ze moeten ons horen!”

Hij trok de deur open. Een striemende regen sloeg hem tegemoet. Angstig zwiepten de donkere schaduwen van de bomen heen en weer boven het kolkende water.

Hij knarsetandde. De storm rukte en wrong aan de hoorn in zijn armen. Het was niet mogelijk hem een ogenblik stil boven de put te houden. Hij zelf moest zich met een arm aan de rand vastklemmen, om niet omvergegooid te worden. Het krampte in zijn benen door het ijskoude water. Daar zwiepte de kop van de hoorn in de bessenstruiken. Maar het mondstuk had hij nog vast. En daar vlak bij schommelde nog het licht van de reddingsboten. Als hij nu maar blazen kon! Plotseling voelde hij grote zweetdruppels op zijn voorhoofd.

In de kerstnacht kan alleen hij op de Midwinterhoorn blazen, die een zuiver geweten heeft . . . De hoorn trilde in zijn handen. Hij kreeg een weeë smaak in de mond en 't was hem, of er voor zijn ogen een witte duivenvlerk schemerde . . .

Schreide daar iemand? Hoor, dat arme vee! Zijn handpalmen voelden



daar golfde een machtige zware toon boven 't geluid van 't noodweer uit...

warm en klam . . . „Onze lieve Heer,” smeekte ineens zijn stem. Hij wist geen woorden meer, maar in oprecht berouw liepen grote tranen langs zijn wangen.

„Govert! Govert!” 't klonk als een angstkreet.

„Ja, nu hoorde hij duidelijk Moeder schreien. De wind stormde op hem aan en dreigde hem omver te gooien. Maar nog schommelden daar vlak bij de lichten van de reddingsboten. Toen ineens voelde hij het mondstuk van de Kersthorn aan zijn lippen.

„Onze lieve Heer!” bad hij nog eens en blies tot het hem leek, of zijn ogen uit zijn hoofd puilden. . . . Daar golfde een machtige, zware toon boven het gehuil van het noodweer uit. En nog eenmaal . . .

Het was genoeg. Er klonken stemmen en toen Govert uitgeput de kostbare horn tegen zich aanklemde, zag hij twee boten naderen, twee brede, platte schuiten, waar ook het vee zeker een plaats in vinden zou.

Toen werd hij in een daarvan gezet bij Vader, Moeder, Hendrik-Jan en Dika. Vader vond geen woorden, maar streelde onbeholpen zijn hand.

Moeder drukte hem tegen zich aan en fluisterde schreiend:

„Wie een zuiver geweten heeft . . . !”

Toen boog Govert diep het hoofd en met bevende lippen antwoordde hij:

„Nee, Moeder, dat had ik niet, want ik heb met Vaders buks vanmiddag een van mijn duiven doodgeschoten . . . Ik had er zo'n vreselijke spijt van . . . Maar toen ik de horn aan m'n mond zette, was het, of Onze lieve Heer dat ineens begrepen had . . . en toen . . . kon ik blazen.”